

Motion till riksdagen

1988/89:N327

av Håkan Hansson och Göran Engström (båda c)
Ny- och småföretagandets riskkapitalförsörjning

De senaste årens expansion och förändring av kapitalmarknaden har bidragit till en koncentrationsutveckling i två avseenden. Dels har utvecklingen av aktie- och värdepappersmarknaden i all huvudsak ensidigt genererat betydande kapitalresurser till de stora företagen och börsbolagen. Dels har de ökade kapitalrörelserna koncentrerats till storstadsområdena – framförallt Stockholmsregionen.

Avregleringen av kapitalmarknaden, den kreativitet och expansion som kännetecknat de senaste åren, tillkomsten av penningmarknaden etc har i stort varit mycket positiv men inte utnyttjats för en målmedveten industriell förnyelse av det svenska näringslivet eller för den regionala utvecklingen.

Småföretagspolitiken har sedan 1982 gått på sparlåga och den positiva utveckling som svenskt näringsliv i stort kännetecknats av har i höggrad varit betingad av dels den småföretagspolitik som inleddes före 1982, dels en allmänt starkt rådande högkonjunktur. Utvecklingen inom svensk industri har därför i stor utsträckning begränsats till ökat kapacitetsutnyttjande inom befintliga industrianläggningar. Dollarkursen och de sk devalveringseffekterna har med förmånlig prisutveckling som följd ytterligare bidragit till denna utveckling. Potentiella krisföretag har p g a en allmän konjunkturutveckling kunnat vändas till vinstföretag. Svensk industris uppgång har m a o till stor del varit konjunkturbetingad. Småföretagandet har förvisso under de senaste åren utvecklats och expanderat. Detta hänger samman med det stora beroendet från dessa av den exportledda industrins framgångar, som också bidragit till att småföretagen påverkats positivt. Nyinvesteringar, teknisk utveckling, kommersialisering av FoU-insatser har dock i en internationell jämförelse varit blygsamma under 80-talet trots rådande högkonjunkturläge. Den tredje vägens ekonomiska politik har i den allmänt rådande högkonjunktursituationen inte förmått att ta tillvara möjligheten att konsolidera svenskt näringslivs konkurrenskraft, teknologiskt, strukturellt och ekonomiskt. Den höga aktiviteten på aktiemarknaden har inte motsvarats av en lika omfattande utvecklingstakt i näringslivet.

Den positiva utveckling som en friare och avreglerad kapitalmarknad skulle kunna medföra för små- och nyföretagande samt för en offensiv regionalpolitik har uteblivit pga regeringens passivitet och ointresse på dessa områden. Det ökade allmänna intresset för riskkapitalmarknaden och då främst för aktie- och optionsmarknaden har ensidigt gynnat de icke börsnoterade bolagen. Småföretagen har – trots ökat kapitalbehov – kommit att helt stå utanför den expanderande riskkapitalmarknaden och därmed helt

varit hänvisade till den traditionella lånemarknaden. Marknadsstörande inslag som löntagarfonderna har dessutom lett till en övervärdering av börsen.

Även om internationaliseringen av finans- och kapitalmarknaden kännetecknas av ökad harmonisering bör också en friare och avreglerad kapitalmarknad kunna innebära ökad pluralism och fler marknader.

Trots att småföretagen idag spelar en betydande roll för svenskt näringsliv och dessutom svarar för en stor del av förnyelse och innovationskraft står dessa helt utanför en organiserad riskkapitalmarknad. Ett exempel på dessa är framväxten av de s k kunskapsföretagen och FoU-intensiva företagen som utgör en viktig del i det framtida näringslivet. Vi vet också att det är inom småföretagandet som de flesta nya sysselsättningstillfällena på senare tid skapats. Som framgår av Småföretagsbarometern är orderingången och kapacitetsutnyttjandet högt i de små företagen.

Sett mot bakgrund av den förestående avregleringen av valutamarknaden och den roll som en ökad integration med Europeiska Gemenskapen kan få för en allt mer exportberoende småföretagssektor bör åtgärder som här anförts utgöra centrala inslag i en offensiv småföretags- och regionalpolitik.

Vidare kommer de speciella förutsättningar som det expansiva tjänsteföretagandet, informations- och kunskapsindustrin kräver att ytterligare aktualisera en decentralisering och mångfald på riskkapitalmarknaden.

Det är framförallt på två områden som regeringen försummat att vidtaga åtgärder för att stimulera småföretagande. Det gäller dels på det skattepolitiska området, dels åtgärder för att stimulera den avreglerade kapitalmarknaden för risktagande och investeringar i småföretagssektorn.

Det höga skattetrycket har drabbat småföretagen speciellt hårt. Under perioden 1983–86 avsatte småföretagen 15 miljarder kronor i höjda och nya skatter. För de små bolagen ökade den faktiska bolagsskatten från 17 till 21 % av resultatet. För de börsnoterade företagen sjönk skatten. Under 1985 uppgick de totala arbetsgivaravgifterna till 127 miljarder kronor. Småföretagen och egenföretagarna betalade ca 40 % av dessa.

Vi har från centerns sida sedan länge föreslagit slopande av beskattningen på arbetande kapital för småföretag. Befrielse för nya företag från arbetsgivaravgifter det första verksamhetsåret. Införande av privata investeringskonton.

Småföretagen har begränsad förmåga att generera kapital. De är som tidigare nämnts hänvisade till lånat kapital på den öppna kreditmarknaden. Detta är en avgörande skillnad i förhållande till de större börsnoterade bolagens möjlighet att möta en publik riskkapitalmarknad. Av kreditinstitutens samlade långivning 1986 svarade småföretagen för 70 %, vilket är en ökning med 12 % sedan 1981.

Något betydande förnyelsearbete har inte vidtagits för att stimulera kapitalmarknaden och då i första hand riskkapitalmarknaden till småföretag utanför aktiemarknaden. Under centerregeringarna startades en expanderande venture capital-marknad bl a till följd av introduktionen av den s k OTC-listan. Då var Sverige parallellt med England först i Europa att etablera en dynamisk venture capital-marknad. Idag är situationen annorlunda. Utvecklingen på detta område går nu snabbt i våra vanligaste konkurrentlän-

der, främst inom EG medan venture capital-marknaden i Sverige avstannat.

OTC-listan som infördes under de centerledda regeringsåren var ett viktigt steg mot en mera pluralistisk och decentraliserad riskkapitalmarknad. Inför en förestående konjunkturavmattning – när helst den inträffar – bör det nu vara hög tid att gå vidare på denna väg och initiera utvecklingen av *regionala riskkapitalmarknader eller aktiebörser* och därigenom bereda små och nya företag en decentraliserad publik riskkapitalmarknad. En kraftigt ökad stimulans för det enskilda sparandet spelar här självfallet en viktig roll.

Uppenbart lider Sverige idag ingen brist på riskvilligt kapital. Det har flerdubblingen av börsvärdet med all önskvärd tydlighet visat. Ett ökat intresse för privat sparande i s k riskutvecklingsprojekt finns också bland privata placerare. Däremot hindrar den nuvarande företags- och kapitalbeskattningen sådana placeringar.

Det är viktigt att pågående företagsskatteutredning ägnar småföretagens skatte- och kapitalsituation särskild uppmärksamhet.

Finansministerns och regeringens aviserade förslag inför kommande skattereform på detta område bidrar knappast till att öka viljan till riskkapitalplaceringar. Istället riskerar det nu liggande förslaget till begränsad avdragsrätt för realförluster till 40 % på korta aktieinnehav att lägga en förlamande hand över hela riskkapitalmarknaden.

– En fungerande riskkapitalmarknad är en viktig förutsättning för dynamik och förnyelse i näringslivet.

Internationellt utvecklas den högteknologiska sektorn mycket snabbt. Från att tidigare ha släpat efter inom just högteknologin under 70- och 80-talen sker nu betydande insatser inom EG. Detta framgår med all tydlighet i EGs s k vitboksprogram. Högteknologisk överföring sker också till nya och framtida konkurrentländer.

Sysselsättningen inom högteknologisk industri i Sverige har fram till 1987 sjunkit till en nivå motsvarande den vi hade 1973. Med en utgiftsandel för FoU på ca 8 % av förädlingsvärdet inom industrin borde andelen högteknologi inom denna sektor i vår export vara ca 25–30 % om Sverige skulle ligga på genomsnittet för OECD. 1987 var andelen istället ca hälften av detta värde. 1987 hade underskottet i vår handel med högteknologi vuxit till 1,5 miljarder kronor. Vi får gå tillbaka decennier för att finna en lika ofördelaktig situation.

I flera av EGs medlemsstater har skattemässiga stimulanser införts för riskkapitalmarknaden. Nämnas kan åtgärder som man genomfört med framgång i Frankrike där speciell skattestatus för venture capital-bolag införts genom befrielse från inkomstskatt och kapitalvinstskatt om minst halva kapitalet satsas i onoterade företag. I England kan privatpersoner ges avdragsrätt vid inkomsttaxeringen för satsningar i vissa venture capital-bolag som satsar på småföretag.

Möjligheten för enskilda aktieägare att kunna få uppbara utdelning utan full inkomstbeskattning om placering av denna sker i aktier i småföretag är ett annat förslag som bör bli föremål för den pågående företagsskatteutredningens intresse. Detsamma bör gälla förslaget som ägarutredningen redovisade om förmånligare reavinstbeskattning vid återinvestering i små- och nyföretagande.

Hemställan

Mot. 1988/89

N327

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av åtgärder för att stimulera ny- och småföretagandets riskkapitalförsörjning,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om strukturen på riskkapitalmarknaden och bildandet av regionala aktiebörser,

[att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ändrade skatteregler för sparande på riskkapitalmarknaden.¹]

Stockholm den 23 januari 1989

Håkan Hansson (c)

Göran Engström (c)

